

De schoonheid van schijnbaar alledaagse taferelen

Ellen Leijser 19 januari

Een gootsteen, een plastic tuinstoel: de schilderijen van Arjan van Helmond laten zich lezen als dagboekfragmenten, zonder dat het te privé wordt. 'Ik wil het alledaagse bijzonder maken.'

'Six Day Painting' (2012). Van Helmonds werk is persoonlijk gekleurd.

In zijn atelier op het Amsterdamse IJburg staan de schilderijen al ingepakt. Klaar voor vervoer naar Gorssel. Maar of zijn expositie in Museum More doorgaat, weet hij nog niet, deze eerste

week van januari. Toch is kunstenaar Arjan van Helmond (50) in een goede bui: hij heeft net gehoord dat het Mondriaan Fonds zijn subsidieaanvraag heeft gehonoreerd, waardoor hij verder kan met het boek over zijn oeuvre.

In Museum More zal hij ruim twintig schilderijen laten zien. ‘Het eerste contact was bijna drie jaar geleden. We hebben toen afgesproken alleen bestaand werk te tonen, dus het recentste schilderij is uit 2019.’ Hij grijnst: ‘Een groot deel van de collectie van Museum More bestaat uit dode kunstenaars. Ik ben de eerste levende kunstenaar met wie conservator Marieke Jooren heeft gewerkt.’

In 2017 won Van Helmond de Jeanne Oosting Prijs, het jaarlijkse feestje voor figuratief werkende kunstenaars. What you see is what you get, maar bij Van Helmond ligt er een dikke, persoonlijke laag onder. Zijn schilderijen laten zich lezen als dagboekfragmenten, al brengt hij niet letterlijk zijn dagelijks leven in beeld. ‘Het moet bij de stemming van de dag passen.’

Een plastic tuinstoeltje, een agave, een vloer, een tienerkamer, een nachtkastje met een schaal met gouden sieraden erop: hij schildert schijnbaar alledaagse onderwerpen. Maar de bron van zijn werk zijn herinneringen of emoties.

Neem het schilderij van de tuinstoel; dat brengt hem terug naar zijn jeugd, in Brabant. ‘Een tuinstoel die binnen staat, doet mij denken aan de Brabantse verjaardagen bij mijn ouders. Van beide kanten een grote katholieke familie, dus bij verjaardagen moesten alle beschikbare stoelen van binnen en buiten in huis worden gezet.’

‘Sink #1’ (2010). Van Helmond schildert aan de hand van foto’s, die hij voortdurend maakt.

Wapenstilstand

Doordat de stoel midden in het beeld staat, ingekaderd, krijgt hij iets iconisch. De lichtgewicht stapelbare stoel is een Monobloc, ontworpen in Italië en een van de populairste producten die wereldwijd verspreid zijn. ‘Of je nu naar een strand gaat in Australië, een gehucht in Amerika of de binnenlanden van Afrika, je komt deze stoel tegen.’

Zo ook in Libanon. ‘Vlak na de wapenstilstand van de oorlog met Israël ging ik met mijn vrouw naar haar ouders, in Beiroet. We zagen een politieke bijeenkomst van Hezbollah, te midden van drie gebombardeerde gebouwen. In die leegte stond een hele set van deze stoeltjes. Dat beeld is me altijd bijgebleven.’

Het is een alledaags ding, erkent Van Helmond, maar iedereen heeft er wel een associatie bij. ‘Ik vind het alledaagse interessant omdat het iets is wat mensen met elkaar verbindt, er zit een verbindende kracht in. Alledaagsheid is veel meer verbonden met je identiteit dan generalisaties, grote thema’s, die nu worden uitgemolken. Die drijven mensen uit elkaar. Ik wil het alledaagse bijzonder maken.’

Een schilderij van een hartvormig schaalte op een nachtkastje is een reflectie op de geschiedenis van zijn Libanese vrouw. Van Helmond hangt het schilderij aan de lange muur van zijn atelier: ‘Dit was het nachtkastje van mijn schoonouders in Libanon. De juwelen in het schaalte waren van de oma van mijn vrouw. Die geschiedenis maakt het voor mij interessant.’

Hij zet een paar stappen achteruit, kijkt er nog eens geconcentreerd naar en zegt: ‘Museum More krijgt de primeur; ik heb dit schilderij nog nooit getoond. Het zit op het randje van sentimenteel. De oma overleed een jaar later, het werd me misschien te persoonlijk.’

Van Helmond wil geen schilderijen maken die alleen over emoties gaan. Het moet ook gaan over de vervreemding die zo’n beeld teweegbrengt-. Met een tevreden blik: ‘Ik heb het lang niet gezien, en nu, met enige afstand, kan ik zien dat het een heel goed schilderij is.’

'Five Chairs, One Table', uit 2012. Van Helmond kiest bewust saai, beschrijvende titels voor zijn werken.

Droge titels

Omdat al zijn werk ontstaat uit emoties of herinneringen, geeft Van Helmond – om dat persoonlijke wat af te zwakken – zijn schilderijen droge titels. Zo heet het schilderij van het schaalpje op het nachtkastje Heartshape nr. 2 en een schilderij van een stoel heet Chair, gevolgd door het nummer. 'Ik tel gewoon door. Ik heb veel interieurs gemaakt en daarmee ben ik nu bij nummer 51 aanbeland.'

Van Helmond heeft op drie kunstacademies les gehad, de Rietveld Academie, de Jan van Eyck Academie en de Rijksakademie, waar hij in 2004 afstudeerde. Toch voelde hij zich nooit een schilder, zegt hij.

‘Ik heb altijd moeite met het object van een schilderij. Misschien werk ik daarom vaak op papier. Een lijst met linnen, afgekaderd, waarin het moet gebeuren, werkt verlamdend.’

Voor een wit, leeg doek is hij naar eigen zeggen ‘doodsbang’. ‘Ik heb last van horror vacui. Vroeger maakte ik mijn eigen verf. Ik was vaak een week bezig met het prepareren van verf en het doek, maar uiteindelijk blokkeerde ik daardoor. Sindsdien maak ik aan het einde van de dag, als ik verf overheb, ondergronden. Om iets te hebben waarop ik kan reageren. Ik heb hier stapels papier liggen.’

Van Helmond voor de klas

Sinds een jaar of acht geeft Van Helmond les op de AKI, de kunstacademie in Enschede. Hij geniet van het contact met jong talent en na zijn eigen opleiding, aan de Rietveld Academie, in Amsterdam, weet hij ook hoe hij het als docent beslist niet wil aanpakken. ‘Toen ik op de Rietveld zat, waren er docenten- die een snoeihard oordeel gaven, zonder dat ze konden uitleggen wat er van je verwacht werd. Ik kom totaal niet uit een artistiek milieu, ik wist van niets.’ ‘Dan levert het niets op om iemand alleen maar af te kraken. Ik merk dat ook bij mijn studenten. Zij hebben een soort drang zich te uiten, maar hebben geen idee wat het kunstenaarschap inhoudt.’ ‘Ik probeer als docent niet zozeer vanuit kunst te denken, als wel vanwaar de liefde voor dingen maken begint.’

Garnalen op de grill

Van Helmond werkt altijd met foto’s als inspiratiebron, vaak zelf geschoten. ‘Het zijn een soort mentale foto’s: er gebeurt niets, maar toch leg ik het vast.’ Hij heeft een groot, digitaal beeldarchief, maar elk nieuw schilderij begint met een idee dat is gekoppeld aan een ervaring of herinnering.

‘Die kunnen zich heel vast in mijn hoofd hebben gezet, waardoor ik in een verhoogde staat van waarneming raak.’ Hij geeft een voorbeeld: ‘Ik weet nog goed waar ik was toen ik hoorde dat ik was aangenomen op de Rijksakademie: ik was jarig en stond in de tuin garnalen te grillen.’

Opdat het niet bij een particuliere herinnering blijft, maar ook voor de kijker interessant is, is zijn tweede gedachte altijd: kan ik er schilderij kunstig iets mee, is het een interessant beeld? En een zekere mate van afstand is ook belangrijk. ‘Dat is nodig om er scherper op te reflecteren, anders is het te dichtbij.’

'Blind Wall #3' (2016) is geschilderd op papier, met inkt, gouache en acrylverf.

Exposities

Zodra de coronamaatregelen het toelaten is *Re-collection*, van Arjan van Helmond, te zien in Museum More, in Gorssel. Galerie Albada Jelgersma toont van 30 april t/m 4 juni een selectie van recentere werken.
